

INSTITUTUL
DE ARHEOLOGIE
IAȘI

MANAGEMENTUL PATRIMONIULUI MONDIAL: DE LA SITUAȚIA DIN ROMÂNIA LA EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

Sergiu Musteață (ed.)

CHIȘINĂU • CLUJ-NAPOCA – 2020

Sergiu MUSTEAȚĂ, <i>Starea patrimoniului mondial din România. Introducere</i>	7
CAPITOLUL 1. PATRIMONIUL CULTURAL MONDIAL DIN ROMÂNIA	37
Gherghina BODA, <i>Convenția privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural (Paris, 1972) și implementarea ei în România. Studiu de caz: Sarmizegetusa Regia</i>	39
Vitalie BÂRCĂ, <i>Cetățile dacice din Munții Orăștiei după 20 de ani de la înscrierea lor în Lista patrimoniului mondial. Realizări, nerealizări, probleme actuale și perspective</i>	63
Anca FILIP, <i>Aspecte actuale privind protecția și gestiunea monumentului istoric „Biserici din Moldova” înscris în lista patrimoniului mondial</i>	127
Elena COZMA, <i>Starea de conservare a bisericilor pictate din Moldova</i>	149
Adrian CRĂCIUNESCU, <i>Satele cu biserici fortificate din Transilvania</i>	163
Aura PINTEA, <i>Starea de conservare a bisericilor de lemn din Maramureș</i>	181
Christoph MACHAT, <i>World Heritage Sites in Transylvania: “Sighișoara” and the “Villages with Fortified Churches”</i>	213
Iozefina POSTĂVARU, <i>Monitoring Policies, Programs and Regulations on the UNESCO Site “Villages with Fortified Churches in Transylvania”</i>	227
Natalia DĂNILĂ-SANDU, Paula VARTOLOMEI, Loredana AXINTE, <i>The Importance of Interdisciplinary Collaboration in Conservation of Historical Monuments</i>	239
Cristina Claudia POPESCU, <i>Cultural Tourism, Digital Technology, and Heritage at the Monastery of Horezu</i>	251
Samad John SMARANDA, <i>Siturile naturale ale patrimoniului mondial UNESCO din România</i>	265
Irina IAMANDESCU, <i>O nouă abordare în implementarea Convenției patrimoniului mondial</i>	289
CAPITOLUL 2. LISTA INDICATIVĂ A ROMÂNIEI	309
Sergiu MUSTEAȚĂ, Elena COZMA, <i>Lupta pentru Roșia Montană: peisajul cultural vs. industria minieră</i>	311

Andrea POPA, Alexandru POPA, <i>Castrul roman de la Brețcu. Încercare de evaluare a principalelor particularități ale sitului în contextul înscrierii în Lista patrimoniului mondial</i>	357
Cristian UNGUREANU, <i>Muzica geometrică a pietrei de la Trei Ierarhi. Noi aspecte investigative</i>	387
Sebastian CĂTĂNOIU, <i>Parcul Natural Vânători Neamț – peisaj cultural monahal</i>	399
Elena COZMA, <i>Mass-media și clasa politică din România vs. monumentele din Lista indicativă UNESCO – Raport de presă 2019</i>	411
CAPITOLUL 3. MANAGEMENTUL PATRIMONIULUI MONDIAL:	
EXEMPLE DE BUNE PRACTICI	423
Colleen SWAIN, <i>World Heritage, Our Heritage: A Community Process for World Heritage Management</i>	425
Irina ARPENTII, <i>Peconstruction and management of the Historic Centre of Warsaw – The UNESCO World Heritage Site. A Community Involvement</i>	451
Ákos CAPDEBO, <i>Citizen Participation in the Revitalization of Budapest</i>	461
Ramil KHAIRUTDINOV, Airat SITDIKOV, Sergey BOCHAROV, <i>World Cultural Heritage Sites of Tatarstan: Incorporation and Preservation Experience</i>	467
Andrea POPA, <i>Analiza planurilor de management ale sitului UNESCO de epocă romană Hadrian's Wall din Marea Britanie</i>	481
Adrian CRĂCIUNESCU, <i>Monumentele UNESCO din Turcia: managementul sitului de la Göbekli Tepe</i>	495
Elena COZMA, <i>Regensburg: un exemplu de management eficient al centrului istoric</i>	511
Vitalie BÂRCĂ, <i>Administrarea cetății Sarmizegetusa Regia, înscrisă în Lista patrimoniului mondial. Realizări, nerealizări, probleme actuale și perspective</i>	525
CAPITOLUL 4. COMBATEREA INFRAȚIUNILOR DE PATRIMONIU	
Ion DRABINEAC, <i>O perspectivă criminologică asupra traficului obiectelor de artă și antichități</i>	571
Ion DRABINEAC, <i>Traficul ilicit și jefuirea proprietății culturale în timpul conflictului armat</i>	589

STAREA PATRIMONIULUI MONDIAL DIN ROMÂNIA. INTRODUCERE

Sergiu MUSTEAȚĂ

Abstract

The article is structured in four parts. The introduction presents some of the most important stages and aspects of the World Heritage Convention. In the second part, the author summarizes the implementation of this Convention by Romania during the last three decades. In the third part are analyzed the activities and results of the HERO project that targets the sites inscribed in the World Heritage List in Romania, implemented in the last three years by a team of Romanian scholars. The conclusions summarized the most important aspects regarding the state of the World heritage in Romania, the duties of the state institutions, the essential problems and the perspectives for improving the management of this field.

Keywords: World Heritage, World Heritage List, Tentative List, Romania.

Introducere

Patrimoniul cultural este o resursă comună a oamenilor din întreaga lume, reprezentând relația umanității cu trecutul și tradițiile sale. Moștenirea culturală este diversă, iar oamenii au o responsabilitate comună să o înțeleagă și să o protejeze pentru generațiile viitoare¹. Din 1972, UNESCO a instituit un cadru internațional de protecție pentru patrimoniul cultural și natural (Convenția privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural) pe care îl consideră ca având o valoare universală excepțională. Din 1972 și până astăzi această convenție a fost ratificată de 193 de state din întreaga lume, realitate care demonstrează că este unul dintre cele mai populare și mai atractive tratate internaționale. Timp de peste 48 de ani s-a creat un sistem de protejare, valorificare și promovare a monumentelor culturale și naturale la nivel mondial. În bază acestei convenții s-au constituit: Comitetul Patrimoniului Mondial, Centrul Patrimoniului Mondial, Fondul patrimoniului mondial, Lista patrimoniului mondial, Lista patrimoniului mondial în pericol etc.².

Lista patrimoniului mondial este în continuă creștere prin includerea anuală a unor noi situri din toată lumea. În anul 2020, Lista patrimoniului mondial cu-

¹ World Heritage Centre, „Investing in World Heritage: past achievements, future ambitions”. Paris, *World Heritage Papers* 2, 2002.

² World Heritage Centre, *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*, 2015, <https://whc.unesco.org/en/conventiontext/> (accesat 20.04.2020).

prinde 1121 de bunuri, dintre care 869 de situri culturale, 213 situri naturale și 39 de situri mixte din 167 de țări semnatare ale Convenției patrimoniului mondial (1972). Din numărul total de situri înscrise în Lista patrimoniului mondial, datorită stării lor de conservare, 53 de bunuri sunt înscrise și în Lista patrimoniului mondial în pericol. Pe lângă aceste două liste, mai există Lista indicativă a monumentelor care au potențial pentru a fi nominalizate în Lista patrimoniului mondial. Lista indicativă include 1732 de situri propuse de 178 de state³.

În 1994, la Conferința de la Nara a fost adoptat Documentul privind autenticitatea patrimoniului, în care se precizează că „protejarea și îmbunătățirea diversității culturale și a patrimoniului din lumea noastră ar trebui promovate activ ca un aspect esențial al dezvoltării umane”⁴. Astăzi, mulți factori afectează autenticitatea și integritatea patrimoniului cultural: proiecte industriale, urbanizarea agresivă, turism intensiv⁵, lucrări de restaurare excesivă, investiții necorespunzătoare sau intervenții private necorelate etc. De aceea, avem nevoie de standarde, și anume instituirea „unui sistem eficient de protecție colectivă a patrimoniului cultural și natural cu valoare universală excepțională, organizat permanent și în conformitate cu metodele științifice moderne”. În acest context trebuie foarte atent analizate și administrate riscurile la care sunt expuse siturile de patrimoniu cultural și natural⁶.

Problema conservării, gestionării și promovării patrimoniului este actuală și importantă din mai multe puncte de vedere: științific, tehnologic, socioeconomic și cultural⁷. Protecția patrimoniului autentic recunoscut de UNESCO a fost reconfirmată la cea de-a 39-a Sesiune a Comitetului Patrimoniului Mondial de la Bonn, Germania (2015). Participanții la această ședință au subliniat necesitatea de a revizui starea de conservare a siturilor de patrimoniu mondial și de a înscrie noi situri pe Lista patrimoniului mondial⁸. În acest context, avem nevoie de o abordare critică pentru situația reală a fiecărui sit, începând o discuție cu privire la un document de politici pentru conservarea și promovarea siturilor de patrimoniu mondial și stabilirea unui model de gestionare a patrimoniului în funcție de nevoile și specificitățile fiecărui sit. Acest proces ar trebui să implice dezbateri publice și discuții cu privire la modalitățile prin care ar putea

³ <https://whc.unesco.org/en/list/> (accesat 20.04.2020).

⁴ *Nara Document of Authenticity*, Nara, Japan, 1994.

⁵ World Heritage Centre, *Managing Tourism at World Heritage Sites a Practical Manual for World Heritage Site Managers*. Paris, World Heritage Manual 1, 2002.

⁶ St. Herb, *Risk Preparedness: a management manual for world cultural heritage*, ICCROM, Rome, 1998.

⁷ The Riga Charter on authenticity and historical reconstruction in relationship to cultural heritage, adopted by regional conference, Riga, 24 October 2000, Latvian National Commission for UNESCO – World Heritage Centre, ICCROM.

⁸ <https://whc.unesco.org/en/sessions/39COM/decisions/> (accesat 20.04.2020).